

2022/2023

Informatiebulletin 1

CLD

"Vertrouwen in jongeren en dus in de toekomst"

gymnasium • atheneum • havo • mavo • beroepsgericht onderwijs (vmbo-gl/kbl/bbl)

In deze uitgave kun je o.a. lezen:

Verkeersveiligheid lessen leerjaar 1 en 2	2
Burgerschap	3
De Wegwijzer	5
Fulbright Distinguished Award in Teaching Fellow gehost bij CLD	6
Nader kennismaken met Eelke Smulders, directeur havo/vwo	8
Natuur, Leven en Technologie: kennis duiden	9
CLD-team winnaar in NL van internationaal technasiumproject Viruskenner	10
Kijken buiten je blikveld	12
Reizen van gymnasiumleerlingen	14
Technologie en Toepassing World Expo 2022	15

Colofon

Het CLD biedt opleidingen op vmbo-, mavo-, havo-, atheneum- en gymnasiumniveau. Vormend en vernieuwend onderwijs, waarbij vertrouwen en verantwoordelijkheid centraal staan.

Het informatiebulletin is een schoolbreed magazine. Het verschijnt driemaal per jaar in een oplage van 3.500. In dit magazine worden ontwikkelingen en achtergronden op het gebied van onderwijs bij het CLD beschreven. Een selectie van aankondigingen en verslagen van activiteiten vanuit de verschillende locaties worden opgenomen evenals mededelingen of informatie vanuit het bestuursbureau van SCO Delft e.o. Ouders van onze leerlingen krijgen het informatiebulletin per post toegezonden. Voor belangstellenden is het blad op aanvraag verkrijgbaar. De digitale publicatie is beschikbaar via de website van het CLD.

Eindredacteur: Monique Radder
Druk: Drukkerij Van de Sande
Vormgeving: Theo van Vliet

Publicatiedatum: oktober 2022

Contact

Monique Radder
Beleidsadviseur pr en communicatie
T 015 2154884
M 06 55153859
E m.radder@scodelft.nl

Overname van tekst en/of beeld mag alleen met toestemming van de eindredacteur en onder vermelding van de bron.

Christelijk Lyceum Delft

E info@chrlyceumdelft.nl
I www.chrlyceumdelft.nl

Locatie Molenhuispad - havo/vwo

Molenhuispad 1, 2614 GE Delft
T 015 268 43 30

Locatie Hof van Delft - mavo/havo

Obrechtstraat 48, 2625 XN Delft
T 015 268 43 70

Locatie sc Delfland - vmbo-gl/kbl/bbl

Van Bleyswijkstraat 72, 2613 RT Delft
T 015 200 00 14

Het CLD maakt deel uit van de Stichting Christelijk Onderwijs Delft e.o. (SCO Delft e.o.). De stichting bestuurt zeven basisscholen en één school voor voortgezet onderwijs: het CLD. Zie voor meer informatie www.scodelft.nl.

Locatie Hof van Delft

Verkeersveiligheid lessen leerjaar 1 en 2

Vorig schooljaar heeft de gedeputeerde Verkeer en Vervoer van de provincie Zuid-Holland Frederik Zevenbergen een lesbezoek aan een brugklas van de Hof van Delft gebracht. Dit schooljaar kreeg dit bezoek een vervolg in leerjaar 2. De vraag was of veilig verkeersgedrag nog steeds bewust tussen de oren van de leerlingen zat.

Tim van Haeften, *teamleider onderbouw mavo/havo*

Middels een 3D-VR-fietssimulator stapten leerlingen virtueel het verkeer in en werden op allerlei mogelijk manieren afgeleid door telefoon, muziek of sociale media. De gevolgen van het toegeven aan deze afleiding ervaarden zij in de simulator. Dat gaat fout en leidt tot ongelukken!

In leerjaar 1 hebben leerlingen middels een verkeersquiz stilgestaan bij allerlei gedragingen in het verkeer -van door rood rijden tot fietsen met je mobiel- en ronden hun les af met een persoonlijke intentie.

Een aantal leerlingen nam zich voor niet meer door rood te rijden, anderen beloofden beter op te letten. Ze schreven de beloftes op een poster.

Frederik Zevenbergen ging met de leerlingen in gesprek over hun intenties en overhandigde een ouder-kindcontract waardoor dit thuis aan de keukentafel ook onderwerp van gesprek kan zijn.

De leerlingen zullen gedurende het schooljaar tijdens mentorlessen nog eens stilstaan bij de afspraken die zij hebben gemaakt, maar zijn nu klaar om op een veilige manier vanuit huis naar school te komen!

Locatie Hof van Delft

Burgerschap

In het kader van burgerschap hebben de leerlingen van klas 3 en klas 4 op de locatie Hof van Delft in een interactief programma stilgestaan bij zichzelf en hun omgeving.

Richard Vis, teamleider bovenbouw mavo

De leerlingen in klas 3 zijn onder leiding van Leila Prnjavorac twee uur met elkaar in gesprek gegaan over diversiteit en inclusie. Door de activiteiten en verhalen in deze les wordt geprobeerd leerlingen bewust te maken van de invloeden en stigma's bij zichzelf en hun omgeving. En nog belangrijker, hoe zij daar zelf invloed op kunnen hebben.

Zo kwamen de volgende onderwerpen aan bod:

- Gedragsregels met betrekking tot respectvol omgaan met elkaar;
- De eerste indruk die je zelf maakt of die je van een ander hebt;
- Diversiteit, wat is dat? Waar wordt het door bepaald?;
- Hoe ga je gelijkwaardig om met elkaar?;
- Het verschil tussen begrip en echt begrijpen;
- Wanneer voel je je ergens thuis en op je gemak. Wat is daarvoor nodig?

Lastige vragen en soms net zo lastig om te beantwoorden. Hier en daar ontstonden er daardoor heel mooie discussies.

Klas 4 heeft het programma 'Ben je er klaar voor?' van Theater Helder gevolgd en het over seks gehad. Seks kan een lastig onderwerp zijn om over te praten. Helemaal op school en in de klas. Leerlingen zijn vaak nieuwsgierig. De eerste keer seksen, hoe is dat echt? Wie vertelt de waarheid zonder betuttelend, gekleurd, stoer of onvolledig te zijn?

In de voorstelling, die een lesuur duurde, namen drie acteurs de leerlingen mee in een aantal spannende situaties. In het begin

waren veel leerlingen toch wat timide. Er werd gegiecheld, rond- en naar de grond gekeken en door sommigen dapper wat geroepen. Maar er werd vooral ook veel gelachen en nog veel meer besproken.

Want praten leerlingen over seks? En met wie praat je er dan over? Ook met ouders? Wat is er bekend over seksuele diversiteit? Hoe zou het zijn om hetero, homo, lesbo of bi te zijn? Kiest iemand daar bewust voor? Wat vindt de omgeving daarvan? En kennen de jongeren de risico's van onveilig vrijen? Is het stom om condooms bij je te hebben of ben je dan juist heel stoer? Wat is een soa? En wanneer loop je kans om er één te krijgen?

Uiteindelijk bleek de voorstelling zo aan te slaan dat er gemakkelijk over seksualiteit gesproken werd en waar alle leerlingen stiekem ook veel van hebben opgestoken.

Locatie Molenhuispad

Even voorstellen...de decanen havo/vwo

Leon Sleurink, decaan, docent aardrijkskunde

Daniëlle Hartkamp, decaan, docent Nederlands

Dit schooljaar zijn wij gestart als decanen op het Molenhuispad en we willen onszelf daarom graag aan jullie voorstellen. Wij zijn Leon Sleurink (decaan vwo en docent aardrijkskunde) en Daniëlle Hartkamp (decaan havo en docent Nederlands) - allebei ook oud-leerling van het CLD. Als decanen begeleiden wij het keuzeproces van de loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB). Concreet betekent dit dat wij de derde klassen begeleiden bij de profielkeuze en de bovenbouwklassen bij het maken van een studiekeuze. Een erg leuke en positieve functie; het is gaaf om leerlingen de juiste kant op te zien gaan! We kijken uit naar een productieve samenwerking en wie weet tot ziens op een ouderavond.

Locatie Molenhuispad

Meesterproef Onderzoek en Ontwerpen is gestart!

De leerlingen van 5-havo en 6-vwo hebben tijdens hun schoolcarrière bij het vak Onderzoek en Ontwerpen (O&O) diverse ontwerp- en onderzoeksprojecten uitgevoerd en kennisgemaakt met de verschillende werelden van bèta-techniek. In de zesde klas zijn ze werkzaam aan het eindproject - de Meesterproef. Deze proef, het schoolexamen van het vak O&O, is de afsluiting van vijf of zes jaren van de technasiumopleiding.

Jeanna de Haan, technator

Eind 4-havo en 5-vwo begon het Meesterproefproject al met het vormen van groepjes en het op zoek gaan naar een opdrachtgever. De leerlingen zoeken zelf een opdrachtgever en zetten als een team gezamenlijk hun project op. Alles wordt aan het team overgelaten, van het opzetten van een projectplan tot het maken van een eindproduct. Het team wordt begeleid door een docent en ondersteund

door een of meerdere experts uit het projectgebied. De opdrachtgever voorziet ook het team van kennis en waardevolle feedback. Meestal wordt het onderwerp van het project in de richting van een toekomstige scholing of beroep gekozen. De projecten hebben daarvoor zeer gevarieerde actuele onderwerpen uit het hedendaagse leven en zijn verbonden aan een scala van bedrijven.

Medio maart zullen de leerlingen die O&O als examenvak hebben gekozen, de projectresultaten van de Meesterproef presenteren. In ongeveer een half uur per team zullen diverse onderzoeken en ontwerpen gepresenteerd worden aan het aanwezige publiek. Voor opdrachtgevers, experts, docenten, ouders en andere genodigden en geïnteresseerden zullen de leerlingen tekst en uitleg bij projecten en de bijbehorende prototypes en/of bevestigingen geven.

Bij de start van het project hoort een kennismakingsbezoek bij het bedrijf van de opdracht-

gever. Een van de vwo-6 Meesterproefteams was al snel zeker dat de opdrachtgever voor hun Meesterproef het Reinier de Graaf ziekenhuis zou zijn. Hierbij een foto van Luka, Noortje, Corné en Lex tijdens hun bezoek aan de opdrachtgever.

Meer informatie:
www.reinierdegraaf.nl

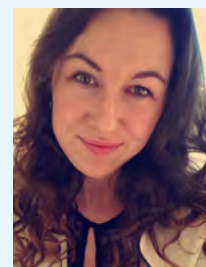
Locatie Hof van Delft

Even voorstellen...de decanen mavo

Natasha Braat, decaan, docent Nederlands

Christian Leroux, decaan, docent economie en ondernemen

Hoi, ik ben Natasha Braat, werkzaam als docent Nederlands op de Hof van Delft sinds januari 2021 en sinds dit jaar ben ik ook bovenbouwdecaan. Ik richt mij dus voornamelijk op de bovenbouwleerlingen die de overstap gaan maken naar het vervolgonderwijs. Ook ben ik de contactpersoon tussen de school/mentoren en de verschillende mbo's (en de havo). Daarnaast denk ik mee met de mentoren over de invulling van het profielwerkstuk. Met behulp van Christian Leroux, de onderbouwdecaan, hoop ik de loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) de komende tijd zichtbaarder te maken in de school.

Ik ben Christian Leroux en docent economie en ondernemen op de Hof van Delft. Sinds dit jaar ben ik ook decaan met als aandachtsgebied de onderbouw. Ik vind het een leuke uitdaging om samen met Natasha het decanaat op de locatie vorm te geven zodat leerlingen vanaf klas 2 tot en met hun eindexamenjaar gerichter bezig zijn met hun toekomst. Als decaan onderbouw geef ik voorlichting over de vakkenpakketkeuzes aan leerlingen en ouders van klas 2 mavo en havo, help ik mentoren met hun lessen over vakkenpakketkeuzes en de organisatie van Delft On Stage (beroepenstage voor leerlingen).

We houden ook een decanensprekuren (voorlopig op de dinsdag tussen 12.45 uur en 13.45 uur) zodat leerlingen ons ook kunnen bereiken voor vragen.

Locatie sc Delfland De Wegwijzer

Op 24 november a.s. organiseert sc Delfland opnieuw 'De Wegwijzer'. Sinds jaar en dag staat in november deze scholenmarkt op de agenda waarbij vervolgopleidingen voor de leerlingen van leerjaar 2, 3 en 4 de hoofdrol spelen.

Gerrit Kühne, locatiemanager

Profielkeuze leerjaar 2

Leerlingen en ouders van leerjaar 2 worden in de gelegenheid gesteld om de verschillende profielen (opleidingskeuzes) van de bovenbouw, leerjaar 3 en 4, te bezoeken voor een uitgebreide voorlichting over het betreffende profiel. Tijdens iedere voorlichting wordt aangegeven wat er van de leerlingen wordt verwacht, hoe het examentraject verloopt, welke vervolgopleidingen mogelijk zijn op mbo-niveau 2, 3 en 4 en, niet onbelangrijk, welke arbeidsmogelijkheden er zijn.

Omdat het nemen van een goede en weloverwogen keuze voor een profiel door de school als zeer belangrijk wordt geacht,

heeft het bijwonen van twee voorlichtingsrondes door de leerling en zijn/haar ouder(s) een verplicht karakter.

Vervolgoedingen leerjaar 3 en 4

Voor de leerlingen van leerjaar 3 en 4 worden jaarlijks vervolgoedingen uitgenodigd om in de vorm van een kraampjesmarkt voorlichting te geven over de mogelijkheden van de opleiding. Een zeer breed scala aan opleidingen is ieder jaar van de partij. Opleidingen op het gebied van uiterlijke verzorging, het Hout- en Meubileringscollege, de politieopleiding, opleidingen binnen defensie, diverse ROC's als Mondriaan en Zadkine en andere vervolgoedingen zijn aanwezig.

Ook leerlingen en ouders van leerjaar 2 worden in de gelegenheid gesteld om de kraampjesmarkt te bezoeken.

De organisatie

De organisatie van dit leerzame, maar ook gezellige en vrolijke evenement ligt

in handen van Theo de Kruijk en Jacoline de Zeeuw. Zij vormen samen het decanaat van sc Delfland. Al vroeg in het jaar worden de vervolgoedingen uitgenodigd om deel te nemen aan dit voorlichtings-evenement. Daarnaast wordt een programma gemaakt en een rooster voor het bezoeken van de profielen opgesteld.

De afgelopen twee jaar werd 'De Wegwijzer' erg tegengewerkt door de coronaproblematiek, maar dit jaar lijkt het weer een ouderwets gezellige drukte te worden. Rond 17:00 uur worden de eerste voorlichters verwacht om hun kraampje in te richten. Rond 18:00 uur staat het jaarlijkse stampottenbuffet voor het personeel op het programma.

Deze avond hebben de collega's én niet te vergeten de leerlingen van HBR (Horeca, Bakkerij en Recreatie) een dubbele taak omdat zij naast de voorlichtingsrondes ook de innerlijke mens verzorgen.

Fulbright Distinguished Award in Teaching Fellow gehost bij CLD

Teresa presenteerde op 8 juni haar onderzoeks- en observatieresultaten op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in Den Haag.

Afgelopen voorjaar ontving het CLD Teresa Coomaswamy, een Fulbright stipendiumdocent uit Austin, Texas in de Verenigde Staten.

Jeanna de Haan, *technator*

Teresa was in Nederland bezig met een onderzoeksproject getiteld Exploring the Role of Technasium in the Secondary Science Technology Engineering and Mathematics (STEM) Educational Ecosystem of the Netherlands. Ze was vooral geïnteresseerd in de uitvoering van het bètatechnisch Onderzoek & Ontwerpen (O&O), gedoceerd op technasia.

Als STEM-docent in de Verenigde Staten is Teresa geïnteresseerd in projectgebaseerd leren en het vinden van manieren om problemen uit de echte wereld in de klas te brengen zodat leerlingen ze kunnen oplossen. Het observeren van O&O-projecten in uitvoering was de gelegenheid om nieuwe ideeën en technieken te verzamelen en te delen met docenten in de Verenigde Staten. Teresa werd in Nederland ontvangen door de TU Delft-lerarenopleiding Science

Education and Communication (SEC) en het CLD.

Op het CLD kon Teresa het ontwerpproject van de brugklas, uitgevoerd in samenwerking met het Vermeer Centrum Delft, van de introductie tot de eindpresentaties volgen. Zij heeft ook een vijfde leerjaar O&O-leerlingenteam geobserveerd terwijl ze aan hun project en presentaties doorwerkten. Naast het observeren van een O&O-leerlingenteam bezocht Teresa ook Natuur, Leven en Technologie (NLT)-lessen en nam deel aan vwo-6 O&O-eindprojecten, de Meesterproefpresentaties.

Teresa Coomaswamy drukte in haar eigen woorden haar ervaringen uit:

"I am so impressed with what students are doing here, they are working together solving

real-world problems and enjoying themselves immensely as they do so. There is a conscious effort by teachers to connect student experiences to STEM careers and opportunities while supporting their growth as individuals. I was amazed at how creative the students were and so impressed by how well they were able to present and explain their ideas. The research and design course is truly an example of innovation in teaching and STEM education. I can not wait to share what I learned here with my colleagues back home. In addition to sharing my findings I will be using my experience here to develop a similar course, Scientific Research and Experimental Design back in Texas. This was a transformative experience and I am thankful for the opportunity to broaden my perspective on what STEM education can look like. Thank you."

Meer informatie:

www.tudelft.nl/onderwijs/opleidingen/masters/sec/msc-science-education-and-communication/lerarenopleiding-science-education-track

www.stemcoalition.eu/about/

www.verenigingnlt.nl

www.technasium.nl

fulbright.nl

Locatie Molenhuispad

Meubels voor provinciehuis Zuid Holland

Op 14 september jl. heeft Koning Willem-Alexander het gerenoveerde hoofgebouw van het provinciehuis Zuid-Holland in Den Haag geopend. Uitgangspunten voor de renovatie waren circulariteit, duurzaamheid, innovatie en transparantie.

Thera Huijsmans, docent onderzoek en ontwerpen

Voor de tweede verdieping van het provinciehuis is het ontwerp van een deel van de meubels bedacht door onze derde klassen technasium. Zij kregen de opdracht om een informele vergadersetting of een lounge-ontmoetingsmeubel te ontwerpen bij de thema's Hollandse Duinen, Glazen Stad, De Pier, Energy island, Naturalis, De Biesbosch, Space Center en Hyper blue. De ontwerpen zijn doorvertaald naar meubilair en passen bij de themaruimtes waarin zij staan. De provincie zorgde voor de realisatie van het meubilair. De leerlingen van de winnende ontwerpen - van elk thema één - waren de eerste bezoekers van het provinciehuis en mochten de ontwerpen in juli al komen bewonderen. En één van de winnende ontwerpen is nu ook op school in de HOT-ruimte te vinden!

Glazen Stad

Hannah Gooijer, Iris de Mooij en Bette Schreiner stelden de kassen in het Westland centraal bij het thema Glazen Stad. Hieruit komt het ontwerp van een flexibele werkkas voort. De kas is flexibel; één kas kan worden gebruikt door een kleine groep, maar wanneer je meer kassen aan elkaar schuift kunnen deze gebruikt worden door een grotere groep mensen.

Hollandse Duinen

Berber Komduur, Fatima Zahra El Amraoui, Kim van den Ende en Sophie Molenaar lieten zich bij het ontwerpen van de lounge-dierenstoelen inspireren door de dieren die aan de Zuid-Hollandse kust leven.

Hyper blue

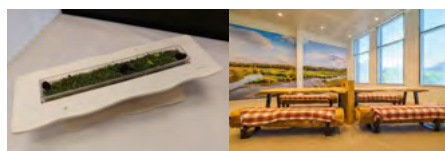
In het Hyper blue-ontwerp van Ilja Mensink, Lieke van Eijk, Anna-Ruth Blonk en Corné Boerma komt zowel de hyperloop als de typische Delfts blauwe kleur terug. Het meubelstuk is in tweevoud gemaakt. Eén exemplaar staat op het provinciehuis, het andere is door de provincie cadeau gegeven aan het Christelijk Lyceum Delft en staat nu in de HOT-ruimte.

Space Center

Bij het ontwerpen van de Space-bank lieten Juliëtte Burger, Julius van den Broek, Merijn Koolmees en Ivo Koelma zich inspireren door de oneindigheid van het heelal. Sterren en planeten komen terug in de ronde bank voorzien van stof met planetenaafbeelding.

De Biesbosch

De Biesbosch was de inspiratie voor het ontwerp van Josyne Stuip, Brennan Karsonopoero, Dylan Donker en Pjotr Dieteren. Zij ontwierpen de Treetable, die is uitgevoerd als een kastanjeboomtafel in een ruimte met een natuurlijke uitstraling van het provinciehuis.

Energy island

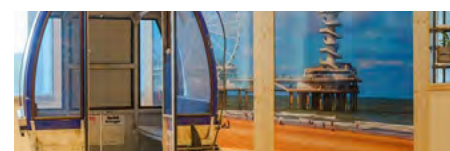
Met de hernieuwbare energie in gedachten ontwierpen Tygo Pels, Minke Geelen, Rens van Elswijk en Mees Valkenburg een Infinity-bank. Het ontwerp van de bank verbeeldt de oneindigheid van energie.

Naturalis

De natuur en de dinosaurussen in Naturalis vormden voor de dinosaurtable de inspiratie. De tafel, ontworpen door Lisa Renken, Julian van Puffelen en Mila van 't Hart, kan in allerlei verschillende settings worden neergezet. De dinosaurus is gemaakt van geogoste panelen, de tafels zijn bekleed met gemaaid bermgras.

De Pier

Het reuzenradmeubel is geïnspireerd op het reuzenrad dat in Scheveningen de grootste blikvanger is. Het ontwerp en de uitstraling sluiten dan ook mooi aan op het thema De Pier. Gebaseerd op het idee van Bente van Erkel, Roemer Griffioen en Niels de Boer is een cabine geplaatst waarin overlegd kan worden.

Meer informatie: www.magazine.zuid-holland.nl

Locatie Molenhuispad

Nader kennismaken met Eelke Smulders, directeur havo/vwo

Werken aan de toekomst doe je in het onderwijs. Het is een onderdeel van ons motto 'vertrouwen in jongeren, vertrouwen in de toekomst'.

Eelke Smulders, directeur havo/vwo

Werken met jongeren betekent voor mij dat je medeburgers van de toekomst helpt om zelf verantwoorde keuzes te leren maken, voor zichzelf en voor hun omgeving. Ook al werk je tijdens een hele onderwijs carrière in totaal misschien 'maar' met enkele duizenden jonge mensen, ik denk dat je misschien wel nergens directer en op zo'n mooie manier aan de toekomst werkt dan op een school.

Ruim tien jaar geleden ben ik min of meer toevallig het CLD en daarmee het onderwijs

ingerold. Ik was al een aantal jaar architect, zowel in Nederland als in Oostenrijk. Dat is ook prachtig werk, absoluut, maar de directe maatschappelijke betrokkenheid miste ik. Aanvankelijk zou ik het gaan combineren, maar na een jaar CLD was ik om. Nu, tien jaar en veel geschiedenislessen, examens, diploma-uitreikingen en heel veel inspirerende gesprekken met collega's en leerlingen later, fiets ik nog altijd met veel plezier van Den Haag naar Delft. De komende jaren mag ik leiding geven aan de gehele locatie Molenhuispad. Dat is een complexe uitdaging, niet in de laatste plaats door de grootte. Ik vind het belangrijk dat we de komende tijd werken aan focus in de plannen. We hebben een mooi en breed gedragen schoolplan dat daarvoor als leidraad dient. In het onderwijs bestaat soms de neiging om met allerlei modegrillen mee te gaan. Ik vertrouw

echter op de professionele kwaliteiten van onze medewerkers. We proberen samen onze leerlingen te stimuleren om te groeien in zelfstandigheid. Na een paar jaar moeten ze het immers zelf kunnen, en zijn ze de maatschappij.

Locatie Molenhuispad

Introductieweek onderbouw

Het nieuwe schooljaar is goed gestart met een sportieve en educatieve introductieweek. Voorgaande jaren hadden de leerlingen ook reguliere lessen in deze week, maar sinds dit jaar is er volop aandacht voor de groepsvorming, het leren samenwerken en het elkaar leren kennen. Voor de brugklasleerlingen komt daar ook nog bij dat ze de school moeten leren kennen.

Matthijs Verbaan, docent natuurkunde en lichamelijke opvoeding

Carolien Bömer, docent wiskunde en geschiedenis

Femke Broek, docent lichamelijke opvoeding

De eerste klassen zijn naar Jumpsquare geweest en hebben een programma van Urban Sports gedaan. Hier kwamen ver-

schillende soorten dans- en sportvormen langs, denk hierbij aan freerunnen, panna knock-out voetbal en freestyle basketbal. Daarnaast hebben de mentoren van deze 16 brugklassen er alles aan gedaan om hen wegwijs te maken in en rond de school.

De tweede klassen havo zijn naar Fun Forest in Rotterdam geweest, waar de tweede klassen atheneum naar 2SUR5 zijn geweest voor teambuildingsactiviteiten. Daarnaast hebben deze tweede klassen ook het programma van Urban Sports gevolgd.

De derde klassen havo zijn naar het strand geweest voor Expeditie Robinson-spellen en hebben moordzaken opgelost met het Levend Cluedo-spel. De derde klassen atheneum zijn gaan boulderen en hebben

een pubquiz gedaan. Alle derde klassen hebben ook het programma van Urban Sports gevolgd. Dit programma werd met veel enthousiasme ontvangen door de vernieuwende sporten.

De mentoren hebben ook hard gewerkt om deze week tot een succes te maken. We merken dat de leerlingen nu in deze eerste lesweken goed zijn geland bij ons op school en we zien dat de introductieweek een positieve invloed heeft gehad op het welzijn van de leerlingen.

We kijken terug op een geslaagde dag waarop veel geleerd is en we kijken vooruit naar diverse activiteiten in de vernieuwde aula van de locatie Molenhuispad.

Locatie Molenhuispad

Natuur, Leven en Technologie: kennis duiden

Informatie is momenteel toegankelijker dan vroeger. Onderwijs moet daarom veel sterker op informatie-uitleg (duiding) zijn toegeleid. Dit is belangrijk omdat we zien hoe vaak ondeskundig met informatie wordt omgegaan, in het ergste geval leidende tot ongefundeerde complottheorieën en de vele onjuiste verhalen over corona en het klimaat. Veel leerlingen gebruiken internet, inclusief sociale media, als bron van kennis zonder de (wetenschappelijke) referenties.

Roel de Rijk, docent biologie en NLT

Omgaan met informatie is niet eenvoudig en vereist voorkennis – veel van een onderwerp afweten – en de moed kennis tegen het licht te houden, te bediscussiëren. Bij NLT willen we deze houding bij leerlingen aanleren. Door leerlingen zelf onderzoek te laten doen (literatuur doorlezen, experimenten uitvoeren en een discussie aangaan), proberen we de vaardigheid aan te leren om kritisch met informatie om te gaan. Hieronder twee recente voorbeelden van onderzoek van vwo-5-leerlingen NLT.

Kan je effectief voorlichting geven over de gevaren van sociale media?

“Is effectieve voorlichting over de gevaren van sociale media bij jongeren mogelijk?”, vroegen wij, Lotte Havik, Salomé Neervoort en Carlijn Voorwinde, ons af. Die gevaren zien wij vooral in de verslaving aan sociale media, de negatieve berichten en de ongecontroleerde beïnvloeding.

Door jongeren, twee havo-3-classes, op deze gevaren te wijzen in een door ons gegeven voorlichtingsles verwachten wij hen bewust te maken. Uit ons onderzoek, door middel van enquêtes ervoor en erna, is gebleken dat op de korte termijn jongeren na een voorlichtingsles sociale media ten eerste minder leuk vinden, en ten tweede meer bereid zijn om de applicaties te verwijderen. Op de lange termijn heeft deze ene voorlichtingsles echter weinig effect.

Reclames willen nog wel eens onware beweringen doen: hoe zit dat met lippenstiften?

Wij, Julia Verhagen, Carmen Camonier en Adrienn van Kampen, hebben onderzoek gedaan naar de prijs-kwaliteitverhouding van lippenstiften van verschillende merken en prijzen. Sommige klanten gaan nog wel eens voor dure merken, maar is dat juist? We hebben hiervoor de dichtheid, het pigment, de mate van olie en de afdraken gemeten en dit vergeleken met de prijzen. Ook hebben we een enquête afgenomen bij actieve lippenstiftgebruikers, met name vrouwen boven de 50 jaar. Na ons onderzoek kunnen wij concluderen dat de prijs en de kwaliteit over het algemeen goed overeenkomen, er is dus een positief verband gevonden. De Maybelline-lipstick smoky rose 987 komt het beste uit de test: hoogste dichtheid, meeste pigment, veel olie en goed betaalbaar. Dat is onze keus!

Als docent kan ik trots concluderen dat onze vwo-5 NLT-klas de vaardigheid ‘kennis toetsen via onderzoek’ heeft aangeleerd en succesvol heeft toegepast.

Locatie Molenhuispad

CLD-team winnaar in NL van internationaal technasiumproject Viruskenner

Als technasiumschoon zijn we trots op het feit dat we al een aantal jaar met de tweede klassen meedoen met het Viruskenner-project. Burgerschap, internationalisering en virusbestrijding als actuele thema's voor een ontwerp- en onderzoekchallenge vormen de basis van dit project.

Christiaan Veldboom, docent Onderzoek en Ontwerpen en lichamelijke opvoeding

Leerlingen van 15 scholen in Nederland, 2 in Suriname en 1 school in Italië zijn in de laatste periode van vorig schooljaar aan de slag gegaan met een project van het Erasmus MC en Cirion Foundation in Rotterdam. De opdracht draaide om de belangrijke maatschappelijke vragen: hoe kunnen we ons beschermen tegen virusinfecties?, hoe informeren we mensen hierover?, wat moeten we anders doen om grote virusuitbraken zoals corona te voorkomen?

Op 14 april heeft een internationale jury van virologen en communicatiedeskundigen zich gebogen over de vele oplossingen die leerlingen hadden ingestuurd. Cato, Hamza, Thijmen en Yara uit AT2f (in schooljaar 2021/2022) hebben de prijs gewonnen voor 'maatschappelijke impact'. Zij hebben speciaal ontwikkeld wc-papier gemaakt

met daarop informatie over virussen en onder andere een herinnering om je handen te wassen. Heel eenvoudig en daardoor wereldwijd goed toepasbaar. Een oplossing waarmee ze een grote maatschappelijke impact kunnen maken.

Op donderdag 23 juni was de projectgroep uitgenodigd om het idee te presenteren op het festival 'UNFOLD by Technasium' in Bunnik waar onder andere minister Dennis Wiersma aanwezig was.

Voor meer informatie:
www.viruskenner.nl

Voor meer informatie:
unfold.technasium.nl

<https://www.chrylceumdelft.nl/molenhuispad/Leerlingen/nieuws/prijswinnaars-viruskenner>

Welkom bij de gebedsgroep

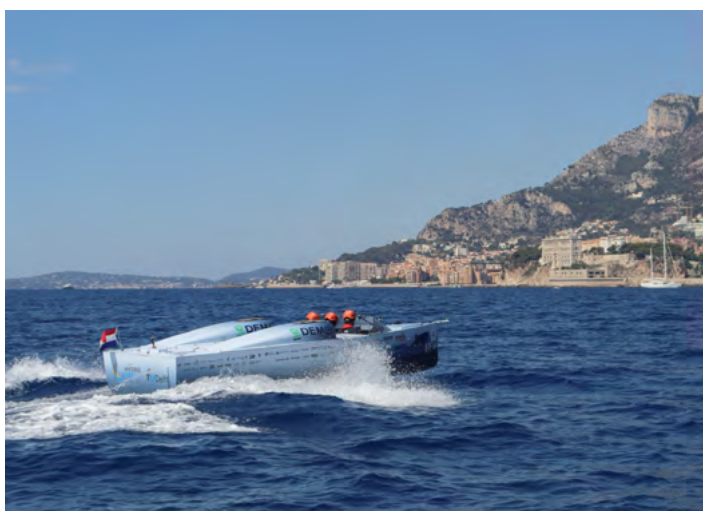
Als gebedsgroep van ouders komen we ongeveer zeswekelijks bij elkaar om met elkaar te bidden voor alles wat speelt op het CLD. We doen dit op maandagavond. We komen bij elkaar bij school of bij iemand thuis. We danken en bidden voor onderwerpen en activiteiten bij het CLD en houden de CLD-staf en de leerlingen in gebed.

Begin van het schooljaar zijn er weer nieuwe ouders bij gekomen. Daar zijn we blij mee. Mocht je ook interesse hebben om deel te nemen aan onze gebedsgroep ben je van harte welkom.

Ook als je gebedspunten wilt voordragen, horen wij het graag. Je kunt ons bereiken via gebedsgroepouderscl@gmail.com.

Locatie Molenhuispad

Varen op water(stof)

Alle tweede klassen technasium zijn het O&O-jaar begonnen met een zeer actueel energietransitie verbonden project voor het Hydro Motion Team van de Technische Universiteit Delft, een van de dreamteams van de universiteit.

Enno Cleveringa, docent Onderzoek en Ontwerpen en natuurkunde

Wereldwijd staat de TU Delft bekend om haar succesvolle studententeams. Deze TU Delft/Dream Teams worden volledig bestuurd door de gemotiveerde studenten zelf. Met ieder jaar een volledig nieuw internationaal en interdisciplinair team gaan ze de strijd aan in een competitie om zo tech-

nische innovatie op de kaart te zetten die bijdraagt aan een betere toekomst. Het doel van het Hydro Motion Team is om een boot te ontwerpen die meedoet aan de Monaco Energy Boat Challenge. Het team van studiejaar 2021/2022 heeft een prijs gewonnen voor het uithoudingsvermogen van zijn boot. Naast deze wedstrijd is een van de grote speerpunten van het team om waterstof zoveel mogelijk onder de aandacht te brengen en vooral bij de volgende generatie.

Het doel van het project voor de tweede klas is om als inspiratie voor het team te fungeren en een boot te ontwerpen en te testen op snelheid en stabiliteit. Welke vorm

boeg levert de beste combinatie tussen zo snel mogelijk maar wel veilig en bruikbaar? Om dit te doen gaan leerlingen meerdere vormen boegen maken uit een schuim en deze in een testbad tegen elkaar uitzetten om te kijken wat het beste werkt. Naast het ontwerp zit er ook een groot deel onderzoek in het project waarbij de leerlingen verschillende soorten energie met elkaar vergelijken en waarbij ze kijken naar de voor- en nadelen van deze soorten.

Meer informatie:
www.hydromotionteam.nl/race/

Locatie Molenhuispad

VERWACHT: Grease De Musical

In het schooljaar 2022-2023 heeft het CLD locatie Molenhuispad de musical 'Experiment Onbekend' uitgevoerd. Het zou zomaar kunnen dat u aanwezig was.

*Namens het schooltoneelteam,
Ton van Kuijeren, docent Engels*

Het schooltoneelteam wil het succes van het afgelopen jaar prolongeren door dit schooljaar de musical 'Grease' uit te voeren. Het enthousiasme onder het schooltoneelteam en de leerlingen is groot dus we verwachten dat ook dit jaar het weer een groot succes wordt.

De data van de opvoeringen worden in een volgend bulletin gepubliceerd.

Locatie Molenhuispad

Kijken buiten je blikveld

Willem Jan Pijnacker Hordijk, *docent godsdienst*

'Ik geloof niet in ongelovigen!'

Dat probeer ik telkens mijn toevertrouwde leerlingen in te prenten. Immers: iedereen gelooft wél en heeft bewust of onbewust toch een bepaalde levensovertuiging. Zo geloven Joden in één God, christenen in een drie-enige God, moslims in Allah, hindoes in ontelbare goden, boeddhisten in geen god. Atheïsten geloven ook, namelijk dat er geen God bestaat, terwijl agnosten geloven dat je het niet kunt weten en ietsisten in een vaag 'iets' geloven. Tenslotte is een apatheïst niet geïnteresseerd in het aanvaarden of verwerpen van stellingen over het (niet) bestaan van een God. Iedereen gelooft dus wel iets, maar inhoudelijk kan dat totaal van elkaar verschillen. Al die verschillende meningen vinden we in de maatschappij, maar ook in het klaslokaal. Daar hebben we mee te leven. Als sectie godsdienst dagen we de leerlingen in hun CLD-carrière verschillende keren uit om hun eigen geloof of levensovertuiging bewust te worden en onder woorden te brengen.

Les buiten school

In dit nieuwe cursusjaar staan er weer excursies voor godsdienst op het programma. De rijkversierde Maria van Jessekerk en de sobere protestantse Hofkerk of Vierhovenkerk willen we bezoeken i.v.m. het christendom. De derde klassen gaan bovendien naar de synagoge in de Delftse binnenstad en wat later naar de Turkse moskee. Telkens is een gids in dat betreffende gebouw

om tekst en uitleg te geven. Vaak zijn die geloofsgemeenschappen samenbindend in de maatschappij en zijn die gebouwen eigenlijk ook religieuze buurtcentra.

Verboden en geboden

Voor zes brugklassen wordt het 'tien-geboden-project' weer uitgerold. 'Mozes' komt dan langs en vertelt zijn levensverhaal, een jurist of politieagent komt vertellen over het verband van de tien geboden en de Nederlandse wetten. We ontdekken dat een spel spelen zonder regels gedoemd is te mislukken. De eigentijdse 'tien-geboden-quiz' is een zogenaamde stomme film, waarin de tien geboden zijn verwerkt. We bezoeken de stokoude Oude Kerk en bewonderen daar Mozes (met de tien geboden) op de gebrandschilderde ramen. In de binnenstad worden enquêtes afgenomen en stellen de leerlingen algemene en specifieke vragen

over de decaloog. Hopelijk zijn we ook weer te gast in het moderne christelijke jongeren centrum The Mall, want als je veel niet mag doen, wat dan wel? Dan kom je uit op de zeven werken van barmhartigheid. The Mall geeft daar handen en voeten aan. Alle tien geboden moeten aan het eind van het project met een zelfbedacht soort verkeersbord gepresenteerd worden en mondeling worden toegelicht.

Tenslotte krijgen alle brugklassen aan het eind van het cursusjaar een alternatieve toets: een speurtocht op de fiets in de fraaie binnenstad van Delft. Daar valt namelijk ook veel over godsdienst te ontdekken. In een volgend bulletin komt een verslag over onze ervaringen.

Zo wordt invulling gegeven aan de C (christelijk), de L (leren) en de D (doen) van het CLD.

Locatie Hof van Delft

Startweek

Maandag 22 augustus startte officieel het nieuwe schooljaar. Op deze dag werden er alleen boeken opgehaald waardoor er rustig opgestart kon worden.

Joshua Moerman, teamassistent leerlingzaken

Dinsdag tot en met vrijdag waren gevuld met allerlei leuke activiteiten en het was ook nog eens prachtig weer. Van verkeerslessen en fietsrally's in de onderbouw tot JGZ-theater en een beachdag op 's-Gravenzande voor de bovenbouw. Tijdens deze activiteiten was

kennismaken het belangrijkste doel. Daarnaast was er aandacht in mentorlessen hoe het verdere verloop van het schooljaar eruit zou gaan zien. Na deze geslaagde startweek begon iedereen in ieder geval goed voorbereid en vol goede energie aan de reguliere lessen.

Locatie Molenhuispad

Reizen van gymnasiumleerlingen

Afgelopen voorjaar was het weer mogelijk met de leerlingen op pad te gaan en dat was maar goed óók: er was wat in te halen!

Elsa Somers, docent Griekse en Latijnse taal en cultuur

Voor het gymnasium is er een doorgaande leerlijn van reizen waarbij de leerlingen fysieke overblijfselen van Grieken en Romeinen in het echt zien.

De opzet van de reizen is als volgt:

Klas 1 gaat voor twee dagen naar het Archeon, waar een Romeinse herberg, een badhuis en een amfiteater zijn nagebouwd. Natuurlijk is er ook van alles 'Romeins' te doen en zelfs overnachten in de Romeinse herberg!

Klas 2 bezoekt het archeologisch openluchtpark van Xanten in Duitsland, op het terrein van de oude Romeinse stad Colonia Ulpia Traiana. De stadsmuren, poorten, een tempel en een badhuis kun je betreden en beklimmen. Ook is er een mooi museum waar de leerlingen workshops kunnen doen.

Klas 3 vertrekt na de laatste toetsweek voor drie dagen richting Duitsland; ook een bezoek aan de (nagemaakte) Romeinse catacomben in Valkenburg en een klimpark in de Ardennen maken deel uit van deze excursie. Daarnaast natuurlijk een uitgebreid bezoek aan de vele Romeinse bouwwerken die Trier heeft overgehouden aan de tijd dat het een van de hoofdsteden van het Rijk was.

Voor **klas 4** is afgelopen jaar voor het eerst een reis naar Griekenland georganiseerd, samen met het Erasmiaans Gymnasium in Rotterdam. Leuk en spannend om met leerlingen van een andere school op pad te gaan! De reis bestaat natuurlijk uit flink wat cultuur, maar ook sport (wandelen en raften!) en aquarelleren maken er deel van uit.

Klas 5 gaat naar Rome, vaak gezien als het hoogtepunt van de gymnasiumjaren. Al zou de Griekenlandreis daar nu wel eens een concurrent van kunnen worden...

Wilt u meer lezen, dan kunt u voor uitgebreidere verslagen naar de website gaan.

Archeon

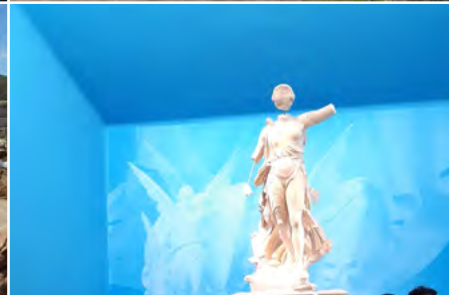
Trier

Griekenland

Rome

Locatie Hof van Delft

Technologie en Toepassing World Expo 2022

Een tentoonstelling bezoeken is niet iets wat leerlingen dagelijks doen. Laat staan dat je je eigen tentoonstelling organiseert. Leerlingen uit de brugklas van het CLD locatie Hof van Delft hebben dit aan het einde van vorig schooljaar bij het vak Technologie en Toepassing (T&T) laten zien.

Mariska Evers, *docent wiskunde en coördinator Technologie en Toepassing*

Karen de Wit, *docent Technologie en Toepassing*

Het gehele jaar maak je bij T&T opdrachten met een technologische kwinkslag. Een fotolijstje met een foto voor een green-screen, een afvalgrijper, een ballonwagen, drone vliegen, een vogelhuis en het werken met een 3D-printer, een laser- en vinylsnijder en omgaan met robotica. Ouders en docenten werden door de leerlingen uitgenodigd om een kijkje te komen nemen op de Expo. Hoe trots kun je als leerling zijn wanneer er zoveel aandacht is voor je harde werken.

Kom jij volgend jaar ook?!

Locatie Molenhuispad

Ieperreis vwo-6

Het was een grote opgave voor vwo-6 om wakker te worden toen de wekker ging voor de Ieperreis. Kwart voor 7 moesten we al klaar staan op school. In de bus moest iedereen nog even uit dromenland ontwaken, maar na een paar liedjes zat de stemming er in!

Inger Dieteren en Rynke van den Berg | *leerlingen vwo-6*

Een koffietje op het tankstation doet ook wonderen en volgens sommigen was het zelfs al tijd voor een broodje kroket! Eenmaal in Ieper moesten we ons helaas in twee groepen splitsen. Bus 2 (de beste bus!) ging als eerste naar de Tyne Cot Cemetery. Dit was een Engelse begraafplaats met wel 11.000 graven, waarvan vele nog steeds onbekend. Hierna gingen wij naar een Duitse begraafplaats met wel 40.000 graven!

Heel bijzonder om het verschil te zien tussen een Engelse begraafplaats met witte stenen en een Duitse begraafplaats met zwarte

liggende stenen. Met Abba als achtergrondmuziekje moesten we lunchen in de bus onderweg naar het Memorial Museum Passchendaele 1917. Hier zien we 'echte' loopgraven en zien we hoe de soldaten onder de grond leefden tijdens de Eerste Wereldoorlog. We gaan voor de full experience en proberen uiteraard even de bedden en (het belangrijkste) de wc! We hebben nog even genoten van de laatste zonnestrallen voor het immens hard ging regenen!

En precies toen kregen we vrije tijd in Ieper, zal je altijd zien! Iedereen kon lekker z'n ding doen in het spetterende (letterlijk spetterend) Ieper en lekker avondeten smikkelen. Om acht uur begon de dagelijkse herdenkingsceremonie onder de Menenpoort en na afloop moesten we weer terug in de bus naar huis toe. Niet iedereen had er nog zin in, maar het grootste deel vond het nog wel leuk om karaoke te doen, dus die blèrden lekker mee! Bij terugkomst in Delft om half 12 regende het weer heerlijk hard dus dat werd strijden naar huis!

Moe maar voldaan mochten we ons bed in duiken.

Locatie Molenhuispad

Leerlingen aan het woord

Op het Molenhuispad hebben we sinds jaar en dag een leerlingenraad. Leerlingen die graag willen meedenken over schoolzaken zijn altijd meer dan welkom.

Yari de Koning, *leerling AT3*

Annabelle Akintola, *leerling G4*

Als je graag over schoolzaken wilt nadenken kom dan naar de leerlingenraad. We hebben eens in de drie/vier weken een vergadering, die tijdens een les is. Voor deze gemiste lessen krijg je uiteraard een vrijstelling.

In de leerlingenraad praten we over wat het beste is voor de leerlingen in school. Als je ideeën hebt, kun je dit altijd in het postvakje van de leerlingenraad doen. Ook kun je ons benaderen met jouw mening via de e-mail: leerlingenraad-mhp@chrlyceumdelft.nl

Op maandag 19 september 2022 hebben (toekomstige) leden van de leerlingenraad een opleiding gekregen van de Landelijk Aktie Komitee Scholieren (afgekort LAKS). Voor de nieuwkomers was het een goede manier om kennis te maken met hoe de scholen zijn georganiseerd. Wij leerden ook welke rol wij, als leden van de leerlingenraad, daarin speelden. Voor de ervaren leden was het een goede manier om te evalueren hoe de leerlingenraad het deed, wat er goed ging en tips voor verbetering. En voor alle aanwezigen was het een leuke manier om elkaar te leren kennen.

Na de LAKS-training en verdere evaluatie hebben wij ontdekt hoe wij als team met meer overzicht en regelmaat kunnen werken. De leerlingenraad is zowel als team als ook de individuele leden verbeterd en we werken dus beter samen.

Als dit iets voor jou is, kom dan ook meedenken en participeren in de leerlingenraad.

Samen denken wij mee over onze school, want ons onderwijs verbeteren is ons doel!

Als je wilt meedenken over het CLD Molenhuispad, maak de leerlingenraad dan nog beter.

Wij helpen de leerlingen...

Wij zorgen voor de balans...

Agenda

Kijk regelmatig even op onze website bij de locatie van uw kind. U vindt daar bij het menu-onderdeel **ouders** op de pagina **belangrijke data** informatie met betrekking tot ouderavonden, rapportuitreikingen, proefwerkweken etc. Ook de vakanties kunt u vinden bij dit onderdeel, op de pagina **vakanties**. In het geval u bijzonder verlof wilt aanvragen, gebruikt u dan het daartoe bestemde digitale formulier **bijzonder verlof**, dat eveneens bij het onderdeel **ouders** is opgenomen.

Contact

Wij zijn geïnteresseerd in uw mening. Indien u suggesties of opmerkingen over de inhoud van het bulletin heeft, dan kunt u die per e-mail kenbaar maken aan Monique Radder (m.radder@scodelft.nl).

CLD

Christelijk Lyceum Delft

onderdeel van SCO Delft e.o.

E info@chrlyceumdelft.nl

I www.chrlyceumdelft.nl

www.chrlyceumdelft.nl

